

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Наука майбутнього

Збірник наукових праць студентів,
аспірантів та молодих вчених

Випуск 1(1) 2018

Мукачево-2018

Варга І. В., Попович О. М. ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМВІДНОСИН МІЖ ДІТЬМИ У РІЗНОВІКОВИХ ГРУПАХ.....	68
Волошин Г.П., Барчій М.С ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	74
Галас І. І., Ямчук Т. Ю. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА.....	80
Герзанич Г.А., Костю С.Й. СТАВЛЕННЯ ДО ГРОШЕЙ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	87
Гичка Т.І., Молнар Т.І. РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	93
Граб М.В., Лалак Н.В. ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	97
Данкович А.М., Розман І.І. МІЖОСОБИСТІСНА ВЗАЄМОДІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ.....	101
Дзюбайло О.А., Моргун І.В. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ЛІНГВОСОЦІУМІ.....	105
Дяків Х. Є., Моргун І. В. ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІЙНОГО СЛОВНИКА УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ.....	109
Зайцева Т.А., Марценюк М.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІСІ.....	111
Зайцева Т.А., Швардак М.В. ГОТОВНІСТЬ ТА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ-ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ.....	120

Граб М. В.
студентка I курсу ОС «магістр»
спеціальності «Початкова освіта»
Лалак Н. В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті висвітлено теоретичний аспект підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховної роботи з молодшими школярами. Авторами з'ясовано, що готовність майбутнього вчителя до виховної діяльності у школі є багатомірною системою і охоплює такі компоненти: мотиваційний, орієнтаційний, пізнавально-операційний, емоційно-вольовий, психофізіологічний, оцінний.

Ключові слова: виховна робота, молодший школяр, майбутній фахівець, готовність до виховної діяльності.

Сучасна освіта вимагає докорінних змін усієї системи виховання. У соціумі починає формуватися потреба у новому типі особистості, якостями якої є мобільність, практичність, динамічність, постійне прагнення до розвитку. Майбутній вчитель початкової школи повинен орієнтуватися на ті виклики, що є в суспільстві, спрямовувати свою роботу на виховання, враховуючи індивідуальні особливості молодших школярів та замислюватись над тим, які цінності мають слугувати орієнтиром для наступних поколінь. Актуальним нині є питання теоретичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи до виховної діяльності учнів.

Питання організації виховного процесу в сучасній школі досліджуються у різних аспектах: теорія і методика позакласної виховної роботи в початковій школі (О. Богданова, Л. Болотіна, Б. Кобзарь, Д. Латишина, С. Карпенчук); методика організації та проведення різних форм позакласних занять (М. Балко, М. Гельфанд, В. Павлович, А. Подашова); зв'язок шкільної системи виховання з роботою позашкільних закладів (В. Вербицький, С. Кириленко, Р. Науменко, Г. Пустовіт та ін.).

Сучасний етап підготовки майбутніх учителів у педагогічних ВНЗ та інноваційні підходи до її модернізації висвітлюються у працях: Н. Бібік, О. Бігич, І. Богданова, В. Бондар, С. Гончаренко,

Н. Кічук, Л. Коваль, Н. Кузьміна, С. Скворцова, Л. Хомич та ін.

Мета статті: теоретично обґрунтувати особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації виховної роботи з молодшими школярами.

Логіка нашого дослідження вимагає з'ясувати сутність поняття «готовність до виховної діяльності». Воно характеризується усвідомленням значущості та інтересом студентів до здійснення виховання учнів, сформованістю в них спеціальних знань та вмій і проявляється в їхній самостійній професійно-педагогічній діяльності [2].

Науковці зазначають, що готовність до виховної діяльності – це сукупність спеціальних знань, умій та навичок, необхідних для проведення виховної роботи у школі, це виявлення суті властивостей і стану особистості молодого спеціаліста. Розкриваючи специфіку поняття «готовність», не можна розглядати її лише як «властивість» чи «ознаку» окремої особистості. Це концентрований показник діяльнісної суті особи, міри її професійної зрілості. Вважаємо, що готовність до виховної діяльності не можна зводити лише до забезпечення визначеного «настрою» особи працювати в обраній діяльності чи до виховання окремих якостей, до простої їх суми.

Цінними для нашого дослідження є погляди Л. Кондрашової, яка зазначає, що готовність майбутнього вчителя до виховної діяльності у школі є багатомірною системою і охоплює у стійких єдностях такі компоненти:

- мотиваційний (професійні установки, інтереси, прагнення займатися виховною роботою);
- орієнтаційний (ціннісно-професійні орієнтації, основою яких є професійна етика, професійно-педагогічні ідеали, погляди, принципи, переконання, готовність діяти відповідно до них);
- пізнавально-операційний (професійна спрямованість уваги, уявлень, сприймання, пам'яті, педагогічне мислення, педагогічні здібності, знання, дії, операції і заходи, необхідні для успішного здійснення професійної діяльності);
- емоційно-вольовий (почуття, вольові процеси, що забезпечують успішний перебіг і результативність діяльності педагога; емоційний тонус, емоційна сприйнятливність, цілеспрямованість, самовладання, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, самоконтроль);
- психофізіологічний (властивості і здібності, які забезпечують майбутньому вчителю початкових класів високу працездатність у виконанні виховуючих функцій, впевненість у своїх силах, прагнення наполегливо і до кінця доводити розпочату справу, здатність вільно керувати своєю поведінкою і поведінкою

інших, професійна працездатність, активність і саморегулювання, рівноваженість і витримка);

- оцінний (самооцінка своєї професійної підготовки і відповідність процесу розв'язання професійних завдань оптимальним педагогічним зразкам) [3, с. 11].

Особливий підхід до підготовки майбутніх учителів початкової школи до виховної діяльності представлено в дослідженні О. Кіліченко. Автор зазначає, що підготовка до виховної діяльності, до педагогічної взаємодії з учнями молодшого шкільного віку повинна відбуватися за діагностичним, операційним і транспозиційним аспектами. Діагностичний аспект дає змогу визначити наявний стан підготовки до виховної діяльності, операційний аспект – це розроблена система підготовки студентів до виховної діяльності з учнями молодшого шкільного віку. Транспозиційний аспект передбачає застосування студентами набутих у ВНЗ знань, навичок і вмінь з організації педагогічної взаємодії у навчально-виховному процесі початкової школи під час практики і подальшій професійній діяльності [4].

Підготовка педагогів до виховної роботи з учнями повинна охоплювати в собі як формування певних компонентів психологічної структури особистості майбутнього вчителя, так і засвоєння ним належної суми теоретичних знань та формування в нього відповідних професійних умінь і навичок. Безперечно, це не означає, за словами М. Фіцули, що підготовка повинна вестись за якимось планом. Вона має бути органічною складовою частиною навчально-виховного процесу ВНЗ [5, с. 41].

На нашу думку, не менш важливим структурним компонентом готовності до виховної діяльності є педагогічні здібності. Педагогічні здібності ми розглядаємо, як сукупність психічних рис особистості, необхідних для успішного оволодіння педагогічною діяльністю, її ефективного здійснення. Проектування особистості майбутнього вчителя неможливе без розвитку в студентів таких якостей, як педагогічне передбачення й уявлення. Педагогічне передбачення – це вміння аналізувати, систематизувати факти і явища, правильно оцінювати все розмаїття відносин у системі «вчитель – учень», які постійно змінюються і передбачати кінцеві результати роботи. Без педагогічного уявлення неможливо прогнозувати діяльність педагога.

Одним із показників підготовленості до виховної діяльності школярів є й певний рівень розвитку організаторських здібностей в студентів спеціальності «Початкова освіта». Організаторські здібності включають, як особливі риси і властивості, так і загальні риси (спілкування, ініціативність, самостійність, мобільність).

Науковці розглядають їх, як сукупність психічних рис особистості, що необхідні для успішного оволодіння організаторською діяльністю, її ефективного виконання [3, с. 140]. Практична підготовленість означає сформованість у майбутнього фахівця готовності діяти в конкретній педагогічній ситуації, застосовуючи відповідні засоби, методи, прийоми виховної діяльності.

Готовність майбутніх фахівців до позакласної виховної роботи означає оволодіння студентами системою знань, умінь та навичок, необхідних для ефективної організації виховної діяльності з колективом дітей класу в умовах певної школи, для проведення організованих і цілеспрямованих занять з молодшими школярами в позаурочний час, для розвитку самостійності, індивідуальних здібностей учнів, а також задоволення їхніх інтересів.

Кінцевим результатом готовності студентів до позаурочної виховної роботи, на наш погляд, є професійно-виховна компетентність, яка обіймає такі чинники (види компетенцій): когнітивно-виховна (у галузі теорії і методики виховного процесу, в галузі фахових предметів); конструктивно-виховна (в галузі процесів прогнозування, планування); регулятивно-оцінна компетенція (самооцінка своєї підготовленості, рівня вихованості, визначення шляхів професійного самовдосконалення).

Отже, професійно-виховна компетентність, готовність майбутніх учителів до здійснення позаурочної виховної роботи із молодшими школярами обіймає такі критерії, як когнітивно-виховну (вміння визначати напрямки позаурочної виховної роботи, вміння добирати форми і методи позаурочної виховної роботи, вміння добирати адекватні методики позаурочної виховної роботи), конструктивно-виховну (вміння планувати позаурочну виховну роботу і складати сценарії, вміння аналізувати результати здійснюваної позаурочної виховної роботи, вміння реалізовувати заплановані позаурочні виховні заходи), регулятивно-оцінну (вміння адекватно оцінювати свою виховну компетентність, контролювати і критично аналізувати результати виховної роботи з дітьми, вміння визначати шляхи професійного самовдосконалення, самовиховання) компетенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Концепція виховання гуманістичних цінностей учнів / І. Д. Бех // Шкільний світ. – 2005. - №45. – С.5-7.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Кандрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навчальний посібник / Л. В. Кандрашова, О. О.

Лаврентьева, Н. І. Зеленкова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2008. – 187 с.

3. Кіліченко О. І. Підготовка майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії з учнями молодшого шкільного віку : автореф. дис... канд. пед. наук : спец.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. І. Кіліченко. – К., 1997. – 24 с.

4. Козак М. Г. Психолого-педагогічні основи підготовки студентів до виховної роботи в процесі навчання / М. Г. Козак, М. М. Фіцула // Підготовка студентів до виховної роботи в процесі навчання / за ред. М. М. Фіцули. – К. : Вища школа, 1982. – 181 с.

5. Яремчук С. В. Професійно-психологічна спрямованість особистості майбутнього вчителя / С. В. Яремчук // Педагогіка і психологія. – 2001. - №1(30). – С 89-97.

The article reveals the theoretical aspect of preparation of future teachers of elementary school for educational work with junior pupils. The authors substantiated that the readiness of the future teacher for educational activities in the school is a multidimensional system and includes the following components: motivational, orientational, cognitive-operational, emotional-volitional, psychophysiological, and appraisal.

Key words: educational work, junior, junior schoolchildren, future specialist, readiness for educational activity.

УДК 373.3.011.3-051:373.06

Данкович А. М.
студентка 1 курсу магістратури спеціальності
«Початкова освіта»
Розман І. І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

МІЖОСОБИСТІСНА ВЗАЄМОДІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

У статті розглянуто підходи щодо підготовки майбутніх учителів до міжособистісної взаємодії. Проаналізовано основні складові професійної підготовки учителя початкової школи, розглянуто значення педагогічної взаємодії. Висвітлено важливість залучення майбутніх освітян до педагогічної взаємодії

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>